

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ ด้านการวิเคราะห์ต้นทุน การขนส่ง ของบริษัท เอ็ม ขนส่ง จำกัด เป็นการศึกษาโดยใช้แนวคิด และทฤษฎีในการศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System Development)
2. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีต้นทุนการขนส่ง
3. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ GPS
4. การจัดการกองพาหนะ (Fleet Management)

2.1 แนวคิด และ ทฤษฎี

2.1.1 การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System Development)

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์ (2555) ได้อธิบายเกี่ยวกับ การพัฒนาระบบสารสนเทศเป็น วงจรที่แสดงถึงกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาระบบ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอนประกอบด้วย

- 1) การวางแผนโครงการ (Project Planning)

เป็นกระบวนการพื้นฐานของความเข้าใจ ทำไม (Why) ระบบสารสนเทศจึงสมควร ที่จะสร้างขึ้นมาจะต้องมีการกำหนดคุณค่าทางธุรกิจของระบบที่มีต่อองค์กร ที่จะสนับสนุนงาน ในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น หรือเพิ่มคุณค่าทางธุรกิจให้แก่องค์กรได้อย่างไร จากนั้นแผนกพัฒนาระบบก็ จะทำงานร่วมกับเจ้าของระบบ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาความเป็นไปได้ การวางแผนโครงการ จัดเป็นกิจกรรมระยะแรกที่มีความสำคัญ โดยการศึกษาระบบจะกำหนดปัญหาและศึกษาความ เป็นไปได้ของโครงการในแง่มุมต่างๆ โดยกิจกรรมการวางแผน โครงการตามวงจรการพัฒนา ระบบสารสนเทศประกอบด้วย

1.1) การกำหนดปัญหา (Problem Definition) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานทาง ธุรกิจถือเป็นเรื่องปกติ โดยมีทั้งปัญหาเล็กน้อยถึงปัญหาระดับใหญ่ที่สำคัญ แม้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีเพียงเล็กน้อย หรือมากมายก็ตาม จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง เนื่องจาก หากพอกพูนปัญหาต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือแก้ไข นอกจากจะ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโดยรวมในการดำเนินงานแล้ว อาจทำให้ธุรกิจได้รับผลกระทบ เสียหาย จนถึงปัญหาระดับเรื้อรังที่อาจส่งผลให้ธุรกิจล่มสลายได้ ในขณะเดียวกันหากธุรกิจใด สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงได้ทันท่วงที ย่อมส่งผลให้องค์กรนั้นมีระดับ

ความสามารถในการปรับตัวเพื่อดำรงอยู่ และพร้อมที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ต่อไป

1.2) การกำหนดเวลาโครงการ (Project Schedule) การกำหนดเวลาโครงการเป็นการกำหนดว่าโครงการจะต้องมีกิจกรรมอะไรที่ต้องทำบ้าง แต่ละกิจกรรมต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง และใช้ระยะเวลาเท่าไร นอกจากนี้การกำหนดเวลาโครงการยังเกี่ยวข้องกับการจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรม โดยมีการพิจารณาว่ากิจกรรมใดควรทำก่อน กิจกรรมใดควรทำทีหลัง กิจกรรมใดจะทำได้ก็ต่อเมื่อกิจกรรมก่อนหน้าทำเสร็จก่อน และมีกิจกรรมใดสามารถทำได้ไปพร้อมๆกัน ได้ เป็นต้น เครื่องมือในการจัดทำแผนที่นักวิเคราะห์ระบบมักนิยมใช้ คือ แผนภูมิแกนต์ (Gantt Chart) และเพิร์ต (PERT)

1.3) การยืนยันความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study) การศึกษาความเป็นไปได้ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบโครงการว่าสามารถเริ่มต้นและประสบความสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์หรือไม่ โดยพิจารณาถึงความพร้อมในด้านต่างๆ รวมถึงความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ ซึ่งประกอบด้วยแง่มุมต่างๆ ดังนี้

1.3.1) ความเป็นไปได้ทางเทคนิค (Technical Feasibility) ความเป็นไปได้ทางเทคนิคของโครงการ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการออกแบบ การพัฒนา และการติดตั้ง จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับทีมงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งสิ้น ดังนั้นการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางเทคนิคจึงเป็นหัวใจหลักของทีมงาน ที่จะต้องตอบคำถามให้ได้ว่า ทีมงานสามารถสร้างระบบได้หรือไม่ ทั้งนี้ต้องยอมรับว่ามีความเสี่ยงมากมาย ที่เป็นตัวขัดขวางความสำเร็จของโครงการ ดังนั้นความเป็นไปได้ในทางเทคนิคจะถูกนำมาพิจารณา ซึ่งประกอบด้วย ความรอบรู้ด้านการประยุกต์ใช้งาน ความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี ขนาดของโครงการ ความเข้ากันได้

1.3.2) ความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ (Economical Feasibility) จะศึกษาถึงความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าเราควรสร้างระบบหรือไม่ โดยมุ่งประเด็นถึงต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้จากระบบ ด้วยการคำนวณกระแสเงินสดและผลตอบแทนจากการลงทุน ผลตอบแทนมีทั้งที่ประเมินค่าได้ (Tangible) และประเมินค่าไม่ได้ (Intangible) การวิเคราะห์กระแสเงินสด (Cash Flow) จะพิจารณาถึงต้นทุน และผลตอบแทนจากการดำเนินงานที่ผ่านมา มีวัตถุประสงค์เพื่อคาดคะเนกระแสเงินสดในอนาคต เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของกระแสเงินสดในช่วงเวลาดังกล่าว งบกระแสเงินสดจัดเป็นวิธีที่เรียบง่ายสำหรับการวิเคราะห์ เพื่อหาทิศทาง และรูปแบบของเงินลงทุนที่นำมาใช้กับการพัฒนาระบบ การวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุน (Return on Investment) หรือ ROI เป็นการคำนวณเพื่อวัด ผลอัตราผลตอบแทน ที่ได้จากการลงทุนในโครงการ เพื่อพิจารณาว่าคุ้มค่าหรือไม่

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break-Even Point) หรือระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) ทำให้ทราบถึงโครงการว่า จะต้องใช้เวลานานเท่าใดจึงจะอยู่ในสถานะคืนทุน

1.3.3) ความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติงาน (Operational Feasibility) เป็นการศึกษาถึงความเป็นไปได้ของระบบที่จะพัฒนาขึ้นมาใหม่ จะได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานจริงในองค์กร หรือมีปัจจัยในด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อโครงการพัฒนาระบบ เช่น ผลลัพธ์จากการดำเนินงานระบบใหม่จะช่วยลดจำนวนแรงงานลงได้จริงหรือไม่ และถ้าจริงจะเกิดผลกระทบต่อพนักงานเหล่านั้นอย่างไร ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการวางแผนระบบใหม่ตั้งแต่เริ่มต้น โครงการหรือไม่ กรณีระบบใหม่จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมผู้ใช้งานหรือไม่ บริษัทได้มีการจัดเตรียมทรัพยากรที่จำเป็นต่อการฝึกอบรมพนักงานในครั้งนี้อย่างไร ผลจากการนำระบบใหม่มาใช้ ส่งผลต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่

1.3.4) ความเป็นไปได้ทางด้านเวลา (Schedule Feasibility) นักวิเคราะห์จะต้องพิจารณาถึงปฏิริยาที่มีต่อกัน ระหว่างเวลากับต้นทุน เช่น เวลาในการดำเนินโครงการ มีความเป็นไปได้ที่จะร่นระยะเวลาให้โครงการเสร็จเร็วขึ้น แต่จะต้องมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงจนเกินไป โดยจะพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เหล่านี้ เช่น ทีมงานสามารถควบคุมปัจจัยที่เกิดขึ้นต่างๆ ได้หรือไม่ กรณีมูลเหตุของปัจจัยเหล่านั้นได้ส่งผลกระทบต่อตารางโครงการ ฝ่ายบริหารมีการจัดตารางเวลาของบริษัทเพื่อโครงการนี้หรือไม่ มีเงื่อนไขอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติให้เป็นที่น่าพอใจในระหว่างการพัฒนา ระบบ มีการแต่งตั้งผู้จัดการ เพื่อควบคุมดูแลโครงการนี้หรือไม่

2) การวิเคราะห์ (Analysis)

เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ คือ ใคร (Who) เป็นผู้ใช้ระบบมีอะไรบ้าง (What) ที่จะต้องทำและทำที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) โดยในขณะนี้ จะทำการศึกษาระบบงานปัจจุบัน พร้อมระบุแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการที่ดีขึ้น เพื่อพัฒนาเป็นแนวคิดสำหรับระบบใหม่สิ่งที่สำคัญของระยะนี้ คือ การรวบรวมความต้องการได้จากการสังเกตการทำงานของผู้ใช้งาน การสัมภาษณ์ การจัดทำแบบสอบถาม การอ่านและการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของระบบปัจจุบัน และระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของบริษัท เป็นต้น

2.1) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ส่วนใหญ่จะใช้วิธีวิเคราะห์เอกสารเพื่อทำความเข้าใจระบบงานเดิม โดยเอกสารที่นำมาวิเคราะห์นั้นจะประกอบด้วย แบบฟอร์มรายงานต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นจากระบบเดิม ซึ่งเอกสารเหล่านี้เป็นหลักฐานที่ใช้สำหรับการดำเนินงานตามกระบวนการทางธุรกิจนั้นๆ เอกสารทางเทคนิคที่สร้างประโยชน์ให้ทีมงาน

ประกอบด้วย ฟังงาน ไดอะแกรมข้อมูล โครงการพัฒนาระบบเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน คู่มือการฝึกอบรม นอกจากนี้เอกสารสำคัญอื่นๆ ที่มีประโยชน์และสามารถค้นพบได้ภายในองค์กร เช่น คู่มือนโยบาย ฟังโครงสร้างองค์กร จะทำให้ทราบถึงบุคคลสำคัญในองค์กร ผู้เป็นเจ้าของ ผู้ใช้งาน และรายงานความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ

2.2) การสังเกตการณ์ (Observation) การสังเกตการณ์จัดเป็นหนึ่งในเทคนิคการรวบรวมข้อมูล เพื่อเรียนรู้ระบบการทำงานเดิมที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง นักวิเคราะห์ระบบและทีมงาน จะเข้าไปสังเกตคนและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเรียนรู้ระบบที่ดำเนินการอยู่ เทคนิคนี้มักจะถูกใช้เมื่อข้อมูลที่รวบรวมมาจากวิธีอื่นๆ ไม่สามารถสร้างความชัดเจนและความกระจ่างได้ เพราะคำอธิบายในข้อมูลที่รวบรวมมานั้น อาจดูซับซ้อนและไม่สามารถเข้าใจได้ทันที จากการอ่านจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปสังเกตการณ์บนเหตุการณ์จริงด้วยตัวเอง

2.3) การสัมภาษณ์ (Interviews) เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างละเอียด สามารถสอบถามรายละเอียดในคำถาม เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหา รวมถึงสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน นักวิเคราะห์ระบบที่มีประสบการณ์จะสามารถพุดชักนำปัญหาต่างๆ ได้โดยตรงประเด็น และยังได้สังเกตความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ จากสีหน้าและท่าทาง วิธีการสัมภาษณ์จัดเป็นการเก็บข้อมูลทางตรง ที่เป็นการสนทนาระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์โดยผู้ถูกสัมภาษณ์จะเป็นกลุ่มบุคคลในระดับต่างๆ ขององค์กร ขั้นตอนการสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย 1) กำหนดบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์ 2) สร้างคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ 3) เตรียมการสัมภาษณ์ 4) ดำเนินการสัมภาษณ์ 5) บันทึกการสัมภาษณ์

2.4) แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram) เป็นแบบจำลองกระบวนการที่นำมาใช้กับการวิเคราะห์และออกแบบระบบเชิงโครงสร้าง โดยแผนภาพดังกล่าวจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับข้อมูล (Process and Data) เพื่อให้ทราบว่า ข้อมูลมาจากไหน ไปที่ไหน เก็บไว้ที่ไหน และมีกระบวนการอะไรบ้างที่เกิดขึ้นในระบบ วัตถุประสงค์ของแผนภาพกระแสข้อมูล เพื่อสรุปภาพรวมของระบบตามแนวทางการวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง ใช้เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างนักวิเคราะห์ระบบกับผู้ใช้งาน นำไปใช้ประโยชน์ต่อในขั้นตอนการออกแบบระบบ หรือเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบในอนาคต ทำให้ทราบที่มาที่ไปของข้อมูลที่ไหลไปยังกระบวนการต่างๆ

ตารางที่ 2.1 แสดงสัญลักษณ์ที่ใช้ในแผนภาพกระแสข้อมูล อ้างอิงตาม Gane & Sarson

สัญลักษณ์	ความหมาย	คำอธิบาย
	External Entity	แหล่งที่มา/ปลายทาง หรือสิ่งที่อยู่ภายนอกของขอบเขตระบบ
	Process	การประมวลผลที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่รับเข้า (Input) ให้เป็นผลลัพธ์ (Output)
	Data Flow	เส้นทางการไหลของข้อมูลจากที่หนึ่ง ไปอีกที่หนึ่ง
	Data Store	แหล่งเก็บข้อมูล

3) การออกแบบ (Design)

เป็นการตัดสินใจว่า ระบบจะดำเนินการไปได้อย่างไร (How) ในด้านการจัดหาอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ โครงสร้างเครือข่ายที่จะนำมาใช้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ระบบ รวมถึงแบบฟอร์มและรายงานต่างๆ สำหรับระยะนี้ กลยุทธ์การจัดการระบบจะต้องได้รับการพัฒนาขึ้นมาเป็นอันดับแรก เพื่อจะได้สร้างความกระจ่างเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาระบบว่าจะเลือกตัดสินใจพัฒนาเอง หรือจะซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปที่มีอยู่ตามท้องตลาดมาใช้ หรือว่าจ้างหน่วยงานภายนอกมาพัฒนาระบบให้

การออกแบบการแสดงผลลัพธ์ (Output Design) การแสดงผลลัพธ์ที่ดีต้องคำนึงถึงสารสนเทศ ที่นำเสนออยู่ในรายงานว่า สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้หรือไม่ รายละเอียดที่นำเสนอในรายงานต้องเสนอแบบละเอียด หรือนำเสนอเพียงผลสรุป ขึ้นอยู่กับระดับของผู้ใช้ที่นำไปใช้งาน รวมถึงการพิจารณาเลือกการแสดงผลลัพธ์ลงในอุปกรณ์ หรือลงบนเทคโนโลยีใดที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นจอภาพ เครื่องพิมพ์ ไฟล์ข้อมูล หรือเสียง เป็นต้น ไม่ว่าผลลัพธ์จะถูกนำเสนอผ่านการจัดรูปแบบเป็นรายงาน หรือแค่เพียงรายการข้อมูลจากไฟล์ออกมาพิมพ์อย่างง่ายๆ หรือถูกประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ เพื่อแสดงผลออกมา ดังนั้นผลลัพธ์ของระบบอาจเป็นรายงาน (Report) เอกสาร (Document) หรือ ข้อความ (Message)

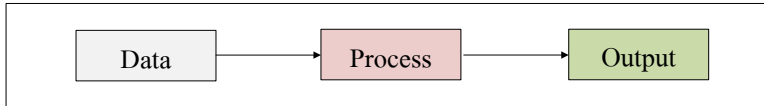
แหล่งที่มาของผลลัพธ์ประกอบด้วย 3 แหล่ง ดังนี้

- ผลลัพธ์ที่เรียกจากแหล่งข้อมูลโดยตรง (Retrieval from a data store) เป็นผลลัพธ์หรือรายงานที่สามารถดึงจากไฟล์ขึ้นมาพิมพ์ได้ทันที

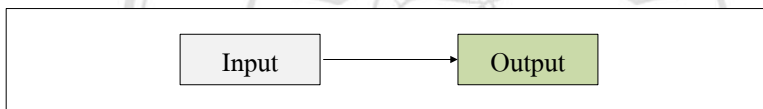
ภาพที่ 2.1 ผลลัพธ์ที่เรียกจากแหล่งข้อมูลโดยตรง

- ผลลัพธ์ที่ได้มาจากการประมวลผล (Transmission from a process) เป็นผลลัพธ์ที่ต้องนำข้อมูลจากเพิ่มข้อมูลมาผ่านการประมวลผล เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

ภาพที่ 2.2 ผลลัพธ์ที่ได้มาจากการประมวลผล

- ผลลัพธ์ที่ได้มาจากแหล่งนำเข้าโดยตรง (Direct from an input source) เป็นผลลัพธ์ที่มาจาก การนำข้อมูลเข้าโดยตรง กล่าวคือข้อมูลที่นำเข้าไปก็คือผลลัพธ์นั่นเอง

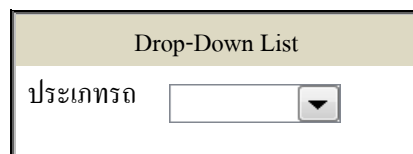

ภาพที่ 2.3 ผลลัพธ์ที่ได้จากแหล่งนำเข้าโดยตรง

การออกแบบหน้าจอ (Screen Design) การออกแบบหน้าจอมีความคล้ายคลึงกับการออกแบบรายงาน แต่จะแตกต่างกันตรงที่หน้าจอภาพจะมีพื้นที่จำกัด สำหรับหน้าจอนำเข้าข้อมูลที่ดีนั้นควรออกแบบให้อยู่ในรูปแบบมาตรฐาน

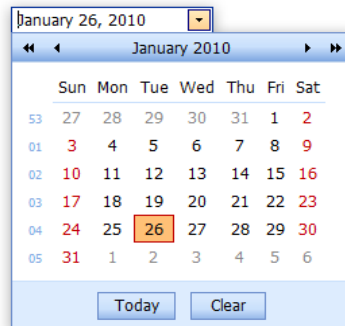
การติดต่อผู้ใช้แบบกราฟิก (Graphic User Interface : GUI) ช่วยให้ผู้ใช้ระบบสามารถใช้งานระบบได้ง่ายขึ้น ช่วยให้ข้อมูลที่นำเข้าสู่ระบบมีรูปแบบเดียวกัน และช่วยป้องกันความผิดพลาดในระหว่างกรป้อนข้อมูล เช่น

การเลือกรายการแบบดิ่งลง (Drop-Down List) จัดเป็นช่องรายการ ที่ผู้ใช้สามารถเลือกค่าที่บรรจุอยู่ภายในช่องเท่านั้น

ภาพที่ 2.4 ช่องรายการแบบดิ่งลง (Drop-Down List)

การเลือกรายการปฏิทินแบบดิ่งลง (Drop-Down Calendar) จัดเป็นช่องรายการที่ผู้ใช้สามารถเลือกวันและเดือนที่บรรจุในช่องเท่านั้น

ภาพที่ 2.5 ช่องรายการปฏิทินแบบดิ่งลง (Drop-Down Calendar)

การออกแบบส่วนประสานการใช้งาน ระหว่างผู้ใช้งานกับระบบ (User Interface Design) ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่จัดเตรียมไว้ เพื่อให้ผู้ใช้งาน ได้โต้ตอบกับระบบผ่านทางหน้าจอ และใช้เป็นเครื่องมือนำทางเข้าสู่ระบบ ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นมา นั้นมีจุดประสงค์ คือ การประมวลผลข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศตามที่ต้องการ ซึ่งถือเป็นกระบวนการทำงานในเชิงคอมพิวเตอร์ศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันที่มนุษย์ติดต่อกับระบบจัดเป็นแนวคิดเชิงจิตวิทยา โดยมนุษย์มีความคิด มีความรู้สึกต่อการโต้ตอบกับสิ่งเร้าต่างๆ ดังนั้นการออกแบบส่วนประสานการใช้งานระหว่างผู้ใช้งานกับระบบ จึงจำเป็นต้องนำทั้งศาสตร์และศิลป์มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การออกแบบที่ถูกต้อง ผู้ใช้งานพอใจและยอมรับ

4) การนำไปใช้ (Implementation Phase)

กิจกรรมต่างๆ ในระยะการนำไปใช้งานเกี่ยวข้องกับการสร้างระบบ การทดสอบ และการติดตั้งระบบ โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่ไม่ใช่มีแค่เพียงการสร้างผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าเชื่อถือ และระบบสารสนเทศจะต้องตอบสนองการทำงานของธุรกิจตามหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์เท่านั้น แต่จะต้องรวมถึงความมั่นใจว่าผู้ใช้ระบบทุกๆ คนได้ผ่านการฝึกอบรมการใช้งานแล้ว เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการใช้งานระบบสารสนเทศ ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรตามที่คาดหวัง

5) การบำรุงรักษา (Maintenance)

ระยะนี้จะใช้เวลายาวนานที่สุด เมื่อเทียบกับระยะอื่นๆ เนื่องจากระบบจะต้องได้รับการบำรุงรักษาตลอดระยะเวลาที่มีการใช้งาน โดยสิ่งที่คาดหวังขององค์กร คือ ระบบจะสามารถ

ใช้งานได้ยาวนานหลายปี และรองรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในอนาคต ดังนั้นในช่วงระยะเวลาของการบำรุงรักษาจึงสามารถเพิ่มคุณสมบัติใหม่ๆ เข้าไปได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับระบบ อาจมาจากความต้องการของผู้ใช้งานที่ค้นพบข้อผิดพลาดจากระบบ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง รวมถึงการร้องขอให้เขียนในโมดูลโปรแกรมใหม่ๆ เพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนกระบวนการทางธุรกิจใหม่ๆ

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีต้นทุนการขนส่ง

ค่านาย อกิปรัชญาสกุล (2556) ได้อธิบายเกี่ยวกับต้นทุนในการขนส่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) เป็นต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ตามการผลิตหรือบริการ ไม่ว่าจะทำการดำเนินการให้บริการหรือไม่ก็ตาม ต้นทุนชนิดนี้จะต้องเกิดขึ้นเป็นจำนวนที่คงที่ในอัตราเท่าเดิมอยู่ตลอดเวลา ประกอบไปด้วย ค่าเสื่อมราคาของรถบรรทุก ค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตและภาษี ค่าประกันภัยรถยนต์ ค่าจ้างพื้นฐานของพนักงานขับรถ เป็นต้น

1) ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) เป็นต้นทุนที่ผันแปรไปตามระยะทางที่รถเดินทาง ดังนั้นต้นทุนส่วนนี้จะผันแปรไปตามปริมาณงานที่ขับรถ ในบางครั้งต้นทุนส่วนนี้จะถูกเรียกว่า ต้นทุนการวิ่งงาน (Running Cost) ประกอบไปด้วย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำมันเครื่อง และน้ำมันหล่อลื่น ค่ายางรถยนต์ ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา เป็นต้น

2) ต้นทุนค่าดำเนินงานหรือค่าโสหุ้ย ต้นทุน 2 ส่วนที่ได้กล่าวถึงก่อนหน้านี้นี้ คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปรของรถ จัดได้ว่าเป็นต้นทุนทางตรงของรถแต่ละคัน สำหรับค่าโสหุ้ยเป็นต้นทุนทางอ้อม เพราะไม่สามารถคำนวณไปที่รถในแต่ละคันได้โดยตรง ประกอบไปด้วย ค่าโสหุ้ยของฝ่ายขนส่ง และค่าโสหุ้ยของกิจการ เช่น เงินเดือน และค่าจ้างของผู้จัดการ ค่าโทรศัพท์ ค่าแรง ค่าฝึกอบรม เป็นต้น

ต้นทุนเที่ยวกลับ (Back Haul Cost) ในกรณีของการขนส่ง หมายถึง การที่ต้องบรรทุกสินค้าไปยังจุดหมายปลายทาง แล้วในเที่ยวกลับไม่ได้บรรทุกอะไรกลับมาเลย กรณีนี้จึงต้องมีการคำนวณต้นทุนเที่ยวกลับรวมไว้ใน การคำนวณต้นทุนค่าขนส่งด้วย ซึ่งถือว่าเป็นการสูญเสียเปล่า และถือว่าเป็นการขนส่งที่ไม่ทำให้เกิดการประหยัด

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ GPS

คำนำช อภิปรายศกศล (2556) ใค้อธิบายเกี่ยวกับระบบ GPS ดั่งนี้ คือ GPS หรือ Global Positioning System เป็นระบบที่ใช้ในการบอกตำแหน่งของสิ่งต่างๆ บนโลกใบนี ใช้เทคโนโลยีของดาวเทียมเป็นเครื่องมือในการพิจารณาหาจุดพิคัดบน โลก โดยใช้พิคัดตัวเลขของละติจูด และลองติจูด ระบบ GPS ใค้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของอวกาศ (The Space Segment) ใช้เครือข่ายดาวเทียมของสหรัฐอเมริกา มีดาวเทียม 28 ดวง ใช้งานจริง 24 ดวง อีก 4 ดวง เป็นตัวสำรอง บริหารโดยกระทรวงกลาโหม มีรัศมีวงโคจรจากพื้นโลก 20,162.82 กิโลเมตร ส่วนของการควบคุม (The Master Control Station) มีการควบคุมการทำงานภายใต้กองทัพอากาศของประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนของผู้ใช้งาน (The User Segment) หมายถึง บุคคลหรือหน่วยงานที่ใค้นำระบบ GPS มาใช้งาน

เหตุผลเบื้องต้นของการใช้ระบบติดตามรถด้วยจีพีเอส (GPS Tracking) ระบบถูกออกแบบมา เพื่อช่วยองค์กรใ้สามารถบริหารจัดการรถใค้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และช่วยในการบริหารบุคลากรใ้เป็น ไปตามแผนงานที่ใค้วางไว้ เพื่อป้องกันการทุจริตและอุบัติเหตุ การที่องค์กรมีการบริหารจัดการยานพาหนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบวารรถไปที่ใหนมาบ้าง ระยะทางที่รถวิ่ง การใ้ความเร็วเกินกำหนด รถออกนอกเส้นทางที่กำหนดมากเกินควรหรือไม่ ส่งสินค้าใค้ทันตามเวลานัดหมายหรือไม่ เป็นต้น

2.1.4 การจัดการกองพาหนะ (Fleet Management)

คำนำช อภิปรายศกศล (2556) ใค้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการกองพาหนะมีการพัฒนาขึ้นมา เพื่อช่วยใ้ผู้จัดการด้านการขนส่งในการติดตาม ควบคุม และบริหาร การดำเนินงานขนส่งมีหน้าที่หลักๆ ที่ครอบคลุมถึงเรื่องเหล่านี้ ใค้แก่

1) การจัดการรายการซ่อมบำรุง จะรวมถึงการติดตามช่วงอายุการใ้ใช้งานของพาหนะ และการวางแผนการซ่อมบำรุงประจำและไม่ประจำ รวมถึงการซ่อมแซมรถบรรทุก

2) การควบคุมอะไหล่พาหนะ ส่วนนี้เป็นหน้าที่ด้านการควบคุมอะไหล่ ซึ่งรวมถึงข้อมูลต่อไปนี คือ การปรับปรุงฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขายอะไหล่ สถานที่จัดเก็บ การรายงานเกี่ยวกับอะไหล่ การทำใบสั่งซื้อ เป็นต้น

3) การบริหารกองพาหนะ ถูกนำมาใ้เพื่อให้แน่ใจใค้ว่าพาหนะนั้นปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถใ้ใช้งานบนถนนใค้ อาจรวมถึงข้อมูลต่อไปนี การต่อใบอนุญาตของพาหนะ รายงานการประกันภัย เป็นต้น

4) การคำนวณต้นทุนของกองพาทนะ จะให้รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับพาทนะและ ต้นทุนของกองพาทนะ ช่วยให้ผลการวิเคราะห์และให้ข้อมูลความสามารถในการทำกำไรที่ เกี่ยวข้องกับพาทนะแต่ละคัน และของกองพาทนะทั้งหมด

2.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กิตติกานต์ จอมดวง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์และออกแบบเบื้องต้นระบบ สารสนเทศสำหรับงานควบคุมอาคาร กองควบคุมเอกสาร สำนักงาน โยธา กรุงเทพมหานคร โดย การศึกษาขั้นตอนการทำงาน ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของกองควบคุมอาคาร ศึกษา เอกสารและแบบฟอร์มต่างๆ เพื่อรับทราบทางเดินของเอกสาร หรือแบบฟอร์มนั้นๆ จากแหล่งที่ กรอกข้อมูลลงบนเอกสาร หรือแบบฟอร์ม จนกระทั่งถึงฝ่ายที่ต้องการใช้เอกสารตามลำดับ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทราบขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีการจัดเก็บ การค้นหาและใช้ ข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงาน รวมถึงหน้าที่ในการปฏิบัติงาน สัมภาษณ์ผู้บริหารภายในกอง จำนวน 2 คน เพื่อรับทราบแผนการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนความต้องการ ใช้สารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการ เมื่อได้ศึกษารายละเอียดข้างต้นแล้วสามารถสรุปโดยการ วิเคราะห์ เพื่อกำหนดรายการความต้องการระบบสารสนเทศ และนำไปออกแบบฐานข้อมูลโดย คำนี้ถึง ปัจจัย ขั้นตอนในการปฏิบัติงานของกองควบคุมอาคาร รายการความต้องการของระบบที่ จัดเก็บเบื้องต้น การป้องกันการจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนและช่วยให้การปรับเปลี่ยนข้อมูลให้เป็น ปัจจุบันเป็นไปอย่างสะดวก ถูกต้อง ทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการพัฒนาและบำรุงรักษาระบบ ฐานข้อมูล

วาทัญญู จินดาขริน (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์และออกแบบระบบ สารสนเทศ ห้องบริการคอมพิวเตอร์สำหรับจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning การวิจัยมี วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ ออกแบบระบบสารสนเทศ และวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ของการพัฒนาระบบสารสนเทศ ศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน การสังเกตพฤติกรรม ของผู้ใช้งาน รวมถึงการพิจารณาจากเอกสารการทำงาน รายงานและแบบฟอร์มต่างๆ สัมภาษณ์ ผู้ดูแลห้องบริการคอมพิวเตอร์จำนวน 1 คน ผู้บริหารจำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนภูมิการวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ แบบประเมินความเป็นไปได้ ของระบบสารสนเทศ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้าน จุดคุ้มทุนการบริหาร โครงการจำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสามารถนำไปพัฒนาเป็น ระบบสารสนเทศได้ และผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ให้ความเห็นว่าระบบที่ได้วิเคราะห์และ ออกแบบสำหรับการพัฒนา หากนำมาใช้ในการจัดการจะเกิดความคุ้มทุนภายในระยะเวลา 4 ปี

จึงสรุปได้ว่าระบบสารสนเทศห้องบริการคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนการสอนแบบ e-Learning มีความคุ้มค่าที่เกิดจากการลงทุน สามารถช่วยให้การจัดการสัมฤทธิ์ผล และก่อให้เกิดประโยชน์แก่การจัดการศึกษา

นุชลี วรรณเลิศ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลภาพรวมของระบบสารสนเทศ จำนวน 3 คน และทางด้านฮาร์ดแวร์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ดูแลระบบสารสนเทศ จำนวน 4 คน ด้านซอฟต์แวร์และบุคลากร ใช้แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญและระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในปัจจุบัน ความคิดเห็นการสำรวจทักษะความรู้ของบุคลากรต่อการใช้ระบบสารสนเทศ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 109 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลทันตกรรม มีปัจจัยที่สำคัญ คือ บุคลากรของโรงพยาบาลยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ รวมไปถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ที่ใช้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานยังไม่ทันสมัย และอุปกรณ์บางประเภทยังไม่สนับสนุนระบบสารสนเทศ จึงทำให้เกิดปัญหาในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนทางด้านซอฟต์แวร์ระดับเทคโนโลยีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งานของกลุ่มบุคลากร ไม่สามารถเชื่อมต่อกับระบบสนับสนุนอื่นๆ ของคณะทันตแพทยศาสตร์ เช่น ข้อมูลการตรวจวินิจฉัยและรักษาโรคฟัน ข้อมูลการตรวจวินิจฉัยและรักษาโรคที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะปริทันต์ ข้อมูลการวางแผนการรักษาทางทันตกรรม ข้อมูลการส่งต่อผู้ป่วยระหว่างคลินิก ข้อมูลรายละเอียดการรักษาฟันแต่ละซี่ ข้อมูลภาพถ่ายรังสีต่างๆ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved